

# SISTEMUL POLITIC

- CONCEPTUL DE SISTEM POLITIC  
MODALITATI DE DEFINIRE SI ELEMENTE CONSTITUTIVE

Sistemul politic reprezinta un ansamblu stabil de raporturi si roluri sociale institutionale care asigura exercitarea puterii asupra societatii in intregul ei. El integreaza institutiile si procesele ce permit cetatenilor dintr-un singur stat sa elaboreze, sa aplice si sa modifice politicile publice. Structurile fundamentale ale sistemului politic sunt formate din institutii de guvernament si raporturile lor cu celelalte componente ale vietii politice (partidele, grupurile de influenta, sindicatele etc.).

In sens structural, sistemul politic face parte din sistemul politic si constituie un ansamblu organizat cu elemente ce interactioneaza si depend reciproc unele de altele. Se comporta ca un intreg cu proprietati si functii proprii si permite abordarea problematicii politice de sine statator, ca ceva autonom guvernate de legi specifice.

In stiinta politica, tratarea sistematica a politicului s-a intensificat dupa al doilea razboi mondial prin lucrarile lui David Easton: "Sistemul politic" (1953); "O analiza sistematica a vietii politice" (1965); "Sisteme ale stiintei politice" (1968); si contributiile deosebite ale lui J. W. Lapierre, cuprinse in lucrarea "Analiza sistemelor politice" (1973).

Calitatea si dinamica sistemului politic sunt exprimate atat prin interactiunea elementelor sale constitutive cat si prin functiile ce ii sunt proprii. Functiile vitale indeplinite de un sistem politic sunt in principal urmatoarele:

a) directionarea dezvoltarii prin decizii ce privesc in totalitate viata sociala;  
b) asigurarea stabilitatii si integritatii societatii prin contactarea proceselor de dezintegrare si haos social;

c) realizarea adaptarii la schimburile ce se produc atat in interiorul unei societati, innoirea structurilor, crearea de noi roluri politice sau modificarea continutului celor vechi.

Politicul asigura stabilitatea (integritatea) macrosociala prin blocarea tendintei naturale entropice a sistemului social global.

Aceasta inseamna promovarea prin fundamentare temeinica de decizii si mecanisme ce se opun atat dezvoltarii haotice cat si involutie catre o entropie crescuta a mediului social si care se traduc prin capacitatea de reglare a comportamentelor indivizilor si grupurilor sociale. Concomitent se asigura prin decizii globale, evolutia directionala a societatii, mobilizand resursele umane si materialele necesare in sustinerea deciziilor strategice pentru dezvoltarea sociala controlata, negentropica. prin capacitatea de raspuns la cererile si presiunile care se exercita asupra sa, politicul asigura integrarea schimbarilor intrasociale--din mediul social intern—sau extrasociale--din viata internationala--prin transformari care vizeaza modificarea sau innoirea relatiilor si comportamentelor sociale institutionale.

Fiind launtric contradictoriu, sistemul politic are un echilibru instabil, in sensul ca se face si se reface continuu, asa incat tratarea sistematica a vietii politice necesita o corecta definire a politicului, o cunoastere si analiza completa a diferitelor sisteme politice. Capacitatea politicului de a fi un sistem deschis de autoreglare arata rolul sau esential in societatea contemporana, in care relatia input-output este decisiva in manifestarea functiilor sale cognitive, normativa, previzionara si reglatorie ceea ce ii ofera dreptul unei autentice "cutii negre" sau "de rezonanta" care asigura stabilitatea si echilibrul societatii.

- SISTEMUL POLITIC DEMOCRATIC  
SISTEMUL POLITIC TOTALITAR

Caracteristica fundamentala a sistemului politic democratic rezida in functionalizarea sa pe fondul si prin integrarea valorilor fundamentale ale democratiei. In acest sens, democratia(gr. Demos=popor; kratos=putere) se infatiseaza ca ordine politica si ca mod de functionare a sistemului politic in care se realizeaza dreptul poporului de a se guverna pe sine insusi. Existenta democratiei este exprimata in principiul suveranitatii poporului, ceea ce insemna ca guvernarea poate fi legitimata doar prin vointa celor guvernati.

Acest principiu se deosebeste de procedurile democratice care sunt mijloace ce permit punerea in evidenta a vointei poporului. In ceea ce priveste celelalte proceduri ca: separarea puterilor, limitarea

mandatului pentru reprezentantii alesi in sistemul puterii politice, precizarea anumitor reguli constitutionale etc.--acestea ajuta la functionarea in bune conditii a sistemului democratic. Democratia reprezinta un sistem de institutii si relatii prin care membrii societatii actioneaza, fie direct ca autoritate eliberatoare de politici(democratia directa), fie prin reprezentanti, care elaboreaza politica in numele celor care l-au ales(democratie reprezentativa).

Concomitent se asigura prin decizii globale, evolutia directionala a societatii, mobilizand resursele umane si materialele necesare in sustinerea deciziilor strategice pentru dezvoltarea sociala controlata, negentropica. prin capacitatea de raspuns la cererile si presiunile care se exercita asupra sa, politicul asigura integrarea schimbarilor intrasociale--din mediul social intern—sau extrasociale--din viata internationala--prin transformari care vizeaza modificarea sau innoirea relatiilor si comportamentelor sociale institutionale. Alti critici ai totalitarismului, printre care se remarca Fr. Thom, care in lucrarea "Limba de lemn" arata ca statul total sautotalitar este un sistem politic ce include intreaga populatie este condus de o minoritate monolitica sau de un dictator diabolic, elimina prin violenta sistematica orice rezistenta sau opozitie, incearca sa creeze printr-o pedagogie concentrationala extinsa la ansamblul societatii "omul nou". Statul totalitar, de regula, o fuziune de stat--partid unic, distruge tesutul social,anihileaza individul, controleaza infailibil toate detaliile maligne sale inginerii societale. Chiar daca exixta similitudini intre analizele sociologice si patologice ale totalitarismului, totusi contributi ca cele lui H. Arendt merita relevate in sensul ca particularitatile totalitarismului se exprima in:

- a) dizolvarea legaturilor proprii societatii civile prin dezorganizarea sistematica a multiplelor asociatii, cluburi, grupuriprofesionale sau confesionale;
- b) disolutia solidaritatii locale prin politici ce submineaza raporturile traditionale ale lumii taranesti;
- c) promovarea de forme de integrare economica, institutionala (partidunic, ideologie sociala acceptata de toti, planificare, centralizare a tuturor activitatilor);
- d) ierarhizarea societatii insotita de supunerea individului la rigorile organizarii piramidale;

e) promovarea unor forme de mobilitate sociala care asigura formarea de elite noi care impartasesc idealul totalitar. La aceste elemente se adauga o combinatie de monopoluri exercitate de putere: monopolul politic, prin partidul unic, monopolul ideologiei, monopolul mass-media monopolul politienesc. Caracteristic sistemului politic totalitar este fuziunea puterilor (legislativa, executiva si judecatoreasca), iar unitatea puterilor se identifica in fapt cu puterea personala a conducatorului.

Impactul social al totalitarismului s-a rasfrant prin consecintele sale in toate componentele societatii.

- PRINCIPALELE CONSECINTE ALE TOTALITARISMULUI

Metodologig, K. R. Pepper ne atrage atentia asupra caracterului utopic si daunator al metodei comuniste de a stabili idealul politic, si apoi prin inginerie sociala ca forta, realitatea sa corespunda unui asemenea ideal. Procedand astfel, sistemul totalitar ignora "tendintele istorice" si "destinul omului" si care cu aroganta isi inchipuie ca omul este stapanul destinului sau si ca, in conformitate cu scopurile pe care le urmarim, noi putem sa influentam sau sa modificam istoria omului, tot asa cum am schimbat fata pamantului. Din idealul social-democrat a fost scos, in numele "intereselor vitale ale celor ce muncesc" omul concret, cu necesitatile, problemele si viata lui reala, de fiecare zi. Practica de tip totalitar a demonstrat ca in politica nu pot existascopuri generoase, altruiste, care sa justifice realizarea lor prin mijloace de constrangere, prin metode dictatoriale. Pentru majoritatea sistemelor politice--democratiile sunt preferate pentru ca in raport cu alte sisteme de guvernare se intemeiaza pe un maxim de consens si pe un minim de constrangere. Sensul profund al sistemelor democratice consta in asigurarea egalitatii conditiilor pentru toti cetatenii de a participa la viata politica.

Istoriceste, alegerile au urmat procesul dezvoltarii democratiei astfel ca, inadevaratul sens al cuvantului presulun un sistem politic pluripartid. Totodata, regulile, procedurile sunt diferite de la o tara la alta, iar adoptarea unei modalitati electorale este rezultatul unui compromis intre fortele politice, rezultat inregistrat intr-o lege electorala care fixeaza regulile, tipul de scrutin,

modul de desfasurare. Alegerile legislative reprezinta modul de selectie a persoanelor pentru Parlament de catre cei calificati, prin regulile unui sistem politic. Alegerile locale se refera la alegerea membrilor consiliilor locale. Alegerile pot fi generale - cand se aleg reprezentantii pentru toate locurile din organismele reprezentative sau partiale - cand sunt alesi numai pentru o parte din locuri. Dupa modul de desfasurare, alegerile pot fi directe - cand voturile sunt date pentru candidatii propusi sau indirecte -daca electoratul alege doar reprezentanti sau delegati, care la randul lor, aleg candidatii propusi. Alegerile prezidentiale reprezinta un moment referential valoric si democratic in cadrul sistemelor electorale constand in desemnarea prin vot a presedintelui unei republici, iar procedura prin care se face alegerea difera de la un stat la altul. Candidatul care a intrunit, in primul tur de scrutin, majoritatea de voturi ale alegatorilor inscrisi in listele electorale este declarat ales. In cazul cand niciunul din candidati nu a intrunit aceasta majoritate, se organizeaza al doilea tur de scrutin, intre primii doi candidati stabiliti in ordinea numarului de voturi obtinute in primul de scrutin si va fi declarat ales candidatul care a obtinut cel maimare numar de voturi. Consecinta generala a totalitarismului era teama permanenta, lipsa activismului, absenta curajului politic, supunerea oarba fata de conducatori. Constiinta la nivel individual era guvernata de asemenea principii:

- a)sa nu gandesti;
- b)sa nu actionezi numai supunandu-te unor comandamente superioare;
- c)sa nu-ti asumi nici un fel de raspundere.

Caracteristica principala a totalitarismului este intoleranta fata de alte puncte de vedere pornind de la principiul "cine nu este cu noi este impotriva noastra".

- ELEMENTE DE SPRIJIN ALE TOTALITARISMULUI

Partidul unic de guvernament a constituit suportul logistic de sustinere a totalitarismului, fiind subordonat in totalitate dictatorului, neavand o pozitie independenta si reala, a devenit instrumentul uni grup restrans, sau chiar al unei singure persoane impunandu-si dictatura asupra societatii. Puterea este acordata in intregime partidului unic. Capacitatea politicului de a fi un sistem deschis de autoreglare arata rolul sau esential in societatea contemporana, in care relatia input-output este decisiva in manifestarea functiilor sale cognitive, normativa,

previzionara si reglatorie ceea ce ii ofera dreptul unei autentice "cutii negre" sau "de rezonanta" care asigura stabilitatea si echilibrul societatii.

Organele de securitate, politia secreta au reprimat orice tentative de opozitie sau disidente, intretinand teama permanenta, motivata de Stalin astfel: "Sa ma urasca, dar sa nu se teama de mine". Aportul birocratic administrativ, a fost cointeresat si obligat sa dea viata celor mai absurde proiecte, fara sa intervina cu nimic pentru protejarea maselor.

Se poate aprecia cu destul temei rational ca esecul totalitarismului consta in judecata gresita a istoriei si a unei false concepii despre om ceea ce a condus la ignorarea cu buna stiinta a nevoilor umane fundamentale si a multiplelor ipostaze ale libertatii individuale.